

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ,पुणे

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचलनालय अंतर्गत NSQF तंत्र विषयाची प्रात्यक्षिके
तंत्र विषय : १) मल्टी स्किल असिस्टंट टेक्निशियन / मूलभूत तंत्रज्ञानाची ओळख (X1)

Instructions to Headmaster, External and Internal Examiner

एस.एस.सी.परीक्षा फेब्र/मार्च -२०२३ साठी

मुख्याध्यापक,बाह्य व अंतर्गत परिक्षकांसाठी सूचना

- प्रत्येक तंत्र विषयासाठी ३ तासाची एक प्रात्यक्षिक परीक्षा घ्यावयाची आहे.
- परीक्षा पध्दतीमध्ये (X1) या विषयाच्या प्रात्यक्षिक यादीतील टेक्निकल मधील एक व नॉन टेक्निकलमधील एक असे एकूण दोन प्रात्यक्षिके विद्यार्थ्यांने करावयाचे आहेत.
- ३. प्रचलित पध्दतीप्रमाणे शालेय स्तरावर विषयनिहाय प्रात्यक्षिक परीक्षा प्रश्नपत्रिका काढाव्यात.**
- विभागीय मंडळाकडून प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्येक विद्यार्थ्यास ४ पानी पुरवणी दिली जाते.
- विभागीय मंडळाकडून गुणांची नोंद करण्यासाठी दोन OMR शीटस पुरविण्यात येतील.
१) ५० गुणांची २) २० गुणांची
- बहिस्थ परीक्षकाने अंतर्गत परीक्षकाच्या मदतीने या OMR शीटसमध्ये विद्यार्थ्यांची गुण नोंदणी करावी.
- बहिस्थ परीक्षकाने विद्यार्थ्यांची ३० गुणांची प्रात्यक्षिक परीक्षा, १० गुणांची तोंडी परीक्षा व प्रत्यक्ष निरीक्षण व सुरक्षितता याचे १० गुण असे एकूण ५० गुण नोंदवावेत.
- अंतर्गत परीक्षकाने टर्मवर्क १० गुण व प्रोजेक्ट वर्क १० गुण असे एकूण २० गुण नोंदवावेत.
- या परीक्षा सुरळीत पार पाडण्यासाठी विभागीय मंडळाकडून अंतर्गत परीक्षकाची नेमणूक करण्यात यावी.
- बहिस्थ परीक्षकाची अर्हता संबंधित विषयापैकी कोणत्याही तांत्रिक विभागाची असावी व शालेय स्तरावर सर्व विभागाचे अंतर्गत परीक्षक उपस्थित असावेत.
- विद्यालय स्तरावर वर्कशॉप असिस्टंट व हेल्पर यांची नियुक्ती करण्यात यावी.
- या परीक्षेसाठी विभागीय मंडळाकडून मटेरीअल चार्जेस देण्यात येत असल्याने बहिस्थ परीक्षकांनी विद्यार्थ्यांनी केलेली प्रात्यक्षिके व या प्रात्यक्षिकांसाठी येणारा खर्च यांचा हिशोब करून मटेरीअल चार्जेस फॉर्म बिनचूक भरावा व त्यावर स्वाक्षरी करावी.
- प्रात्यक्षिक परीक्षेचे गुण नोंदणी केलेले OMR शीटस, मटेरीअल चार्जेस फॉर्म व अंतर्गत परीक्षक तसेच वर्कशॉप असिस्टंट व हेल्पर यांचे मानधनाचे फॉर्म विद्यालयामार्फत विभागीय मंडळाकडे जमा करण्यात यावे.
- OMR शीटस सोबत विद्यार्थ्यांचा Absent Report देण्यात यावा.
- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी उपस्थित असणाऱ्या विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी घ्यावी.
- प्रात्यक्षिकासाठी केलेले जॉब व उत्तरपत्रिका सिलबंद करून, परीक्षा निकाल लागल्यानंतर ६ महिने कालावधीसाठी विद्यालयात जतन करून ठेवावेत. विभागीय मंडळाचे अधिकारी तपासणीसाठी आले असता उपलब्ध करून द्यावेत.

विषयनिहाय प्रात्यक्षिक परीक्षा पध्दती

- १. मल्टी स्किल असिस्टंट टेक्निशियन / मूलभूत तंत्रज्ञानाची ओळख (X1)**-हा तंत्र विषय घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी खालील पध्दतीने प्रात्यक्षिक परीक्षा घ्यावयाची आहे.

प्रात्यक्षिक		
१.अभियांत्रिकी कार्यशाळा	वेळ-३ तास	गुण-३०
२.उर्जा व पर्यावरण		
३.शेती व पशुपालन		
४.वैयक्तिक आरोग्य व स्वच्छता		

प्रचलित पध्दतीप्रमाणे शालेय स्तरावर विषयनिहाय प्रात्यक्षिक परीक्षा प्रश्नपत्रिका काढाव्यात.

या विषयाच्या प्रात्यक्षिक यादीतील टेक्निकल मधील एक व नॉन टेक्निकल मधील एक असे एकूण दोन प्रात्यक्षिके प्रत्येक विद्यार्थ्यास लॉट सिस्टिमने द्यावेत..

उदा- ६० विद्यार्थी असतील तर प्रत्येक विषयासाठी १५ विद्यार्थी द्यावेत.

प्रात्यक्षिकांच्या स्वरूपानुसार व उपलब्ध साहित्यानुसार वैयक्तिक किंवा ३-४ विद्यार्थ्यांच्या गटाकडून प्रात्यक्षिक करून घ्यावेत.

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे			
इयत्ता १० वी प्रात्याक्षिक यादी			
मल्टीस्कील असिस्टंट टेक्निशियन / मुलभूत तंत्रज्ञानाची ओळख (X1)			
विभाग:अभियांत्रिकी कार्यशाळा			
S.N	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचा प्रकार
	कार्यशाळेतील मुलभूत साधने व तंत्रज्ञान	आरेखन ड्राइंग - ५० एम एम तुल्य प्रतिमा पद्धत वापरून तुल्य प्रतिमा वर्तुळ तयार करणे	वैयक्तिक
		वेल्डिंग तंत्रज्ञान - स्टूल तयार करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट
		व्हर्निअर कॉलीपर चा वापर करून वस्तूचे मोजमाप घेणे	वैयक्तिक
		जीआय पाईप ला आट्या पाडणे	वैयक्तिक
		फेरोसिमेंट शीट तयार करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट
विभाग:उर्जा व पर्यावरण			
S.n	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचा प्रकार
१	विद्युत तंत्रज्ञान	विद्युत तंत्रज्ञानाचा परिचय, एकसर व समांतर जोडणी करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट
२	पाणी संवर्धन	पर्जन्यमापक तयार करणे व उपयोग	वैयक्तिक
३	विद्युत तंत्रज्ञान परिचय	DOL स्टार्टर ३ फेज मोटर जोडणी	वैयक्तिक
४	उर्जा संवर्धन परिचय	पेट्रोल व डीझेल इंजिनचे कार्य स्पष्ट करणे	वैयक्तिक
५	उर्जा संवर्धन परिचय	जौववायू तंत्रज्ञान	३ ते ४ विद्यार्थी गट
६	विद्युत तंत्रज्ञान परिचय	बॅटरी इन्व्हर्टर कार्य स्पष्ट करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट
विभाग:शेती व पशुपालन			
S.N	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचा प्रकार
१	डेअरी तंत्रज्ञानाची ओळख	जनावरांसाठी चारा तयार करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट
२	रोपवाटिका तंत्रज्ञानाची ओळख	कलम करणे	वैयक्तिक
३	रोपवाटिका तंत्रज्ञानाची ओळख	माती परीक्षण	३ ते ४ विद्यार्थी गट
४	रोपवाटिका तंत्रज्ञान	नर्सरी ट्रे तयार करणे / रोपे तयार करणे	वैयक्तिक
५	रोपवाटिका तंत्रज्ञान	ठिबक व तुषार सिंचन पद्धती तयार करणे	३ ते ४ विद्यार्थी गट

विभाग:वैयक्तिक आरोग्य व स्वच्छता			
S.N	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचा प्रकार
१	वैयक्तिक आरोग्य वा स्वच्छतेचे महत्व	चार्ट तयार करणे व त्याचे महत्व स्पष्ट करणे (व्हिटॅमीन, प्रोटीन, कार्बोहायड्रेट्स, त्यांचे महत्व व कार्य)	वैयक्तिक
२		ब्लड प्रेशर तपासणे	वैयक्तिक
३		हात धुणे	वैयक्तिक
४		ओ आर. एस तयार करणे	वैयक्तिक
५	सामाजिक स्वास्थ्य व पर्यावरण काळजी	पाणी परीक्षण करणे	वैयक्तिक
६	वैयक्तिक आरोग्य वा स्वच्छतेचे महत्व	प्रथोमोपचार पेटी तयार करणे	वैयक्तिक

सूचना-

१.एस.एस.सी.परीक्षा फेब्रुवारी-मार्च- २०२३ तंत्र विषयासाठी उपरोक्त प्रॅक्टिकल्स मधून विद्यार्थ्यांने टेक्निकल मधील एक व नॉन टेक्निकल मधील एक अशी एकूण दोन प्रात्यक्षिक पूर्ण करणे अपेक्षित आहे

२.प्रचलित पध्दतीप्रमाणे शालेय स्तरावर विषयनिहाय प्रात्यक्षिक परीक्षा प्रश्नपत्रिका काढाव्यात.

३.विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिक लॉट सिस्टिमने अथवा ३ किंवा ४ विद्यार्थी ग्रुपमध्ये देणे अपेक्षित आहे.

४.प्रात्यक्षिकासाठी वेळ ३ तासांचा आहे.

५.प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्येक विद्यार्थ्यांस ४ पानी पुरवणी विभागीय मंडळाने देणे आवश्यक आहे.

इयता १० वी प्रात्याक्षिक रॉ मटेरियलचा मंजूर खर्च					
मल्टीस्कील असिस्टंट टेक्निशियन/ मुलभूत तंत्रज्ञानाची ओळख (X1)					
विभाग:अभियांत्रिकी कार्यशाळा					
SR NO	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	आवश्यक साहित्य	नग	मंजूर खर्च
१	कार्यशाळेतील मुलभूत साधने व तंत्रज्ञान	आरेखन ड्रॉइंग - ५० एम.एम. तुल्य प्रतिमा पद्धत वापरून तुल्य प्रतिमा वर्तुळ तयार करणे	१० पेपर, ५ रायटिंग पॅड, ६ पेन्सिल व इरेजर	१	१५ रु. प्रती विद्यार्थी
२		वेल्डिंग तंत्रज्ञान - स्टूल तयार करणे	१० वेल्डिंग रॉड, स्वेकर पाईप १८ RFT	१	३० रु. प्रती विद्यार्थी
३		व्हर्निशर कॉलीपर चा वापर करून वस्तूचे मोजमाप घेणे	A4 साईज पेपर, पेन्सिल इरेजर	१	१५ रु. प्रती विद्यार्थी
४		जीआय पाईप ला आट्या पाडणे	जी आय पाईप ६ फुट	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
५		फेरोसिमेंट शीट तयार करणे	चिकन मेस जाळी सिमेंट रेती प्लायवूड खिळे, ऑईल, बायडिंग वायर राउंड बार ६ एम.एम.	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
विभाग:उर्जा व पर्यावरण					
SR NO	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	आवश्यक साहित्य	नग	मंजूर खर्च
१	विद्युत तंत्रज्ञान	विद्युत तंत्रज्ञानाच परिचय, एकसर व समांतर जोडणी करणे	लवचिक वायर १ चौ. मिटर (१० मिटर प्रत्येकी लाल, पिवळी, काळी) प्लग २, पिन ६ नग, होल्डर १० वन वे १०	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
२	पाणी संवर्धन	पर्जन्यमापक तयार करणे व उपयोग	मापक चंबू मिलीमीटर, नरसाळे, प्लॅस्टिक बाटली मार्कर	१	१५ रु. प्रती विद्यार्थी
३	विद्युत तंत्रज्ञान परिचय	DOL स्टार्टर ३ फेज मोटर जोडणीसाठी	DOL स्टार्टर ३ फेज मोटर जोडणी करून दाखवणे	१	१० रु. प्रती विद्यार्थी
४	उर्जा संवर्धन परिचय	पेट्रोल व डीझेल	पेट्रोल व डीझेल चे कार्य स्पष्ट करणे	१	१० रु. प्रती विद्यार्थी
५	उर्जा संवर्धन परिचय	जौववायू तंत्रज्ञान	पाणी जार २० लिटर, PVC पाईप १ इंच व्यास, रबर पाईप अर्धा इंच व्यास, टी जोड अर्धा इंच व्यास, टेपलॉन टेप, काला ऑईल पेंट, पेंटींग ब्रश, शेण/ भाजी पाला कचरा, नॉन रिटर्न वोल्व्ह अर्धा इंच व्यास, ज्वारी पीठ	१	३० रु. प्रती विद्यार्थी
६	विद्युत तंत्रज्ञान परिचय	बॅटरी इन्व्हर्टर कार्य	बॅटरी इन्व्हर्टर कार्य स्पष्ट करणे	१	१० रु. प्रती विद्यार्थी

विभाग:शेती व पशुपालन

SR NO	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	आवश्यक साहित्य	नग	मंजूर खर्च
१	डेअरी तंत्रज्ञानाची ओळख	जनावरांसाठी चारा तयार करणे	हिरवाचारा साठी: मका ५ किलो, मिनरल मिश्रण ५०० ग्रॅम,	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
			वाळलेल्या चारासाठी: मीठ १०० ग्रॅम, युरिया ३०० ग्रॅम, गुळ १०० ग्रॅम	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
२	रोपवाटिका तंत्रज्ञानाची ओळख	कलम करणे	आंबा रोपे ५ नग, गुलाब ५ नग, जास्वंद ५ नग, केरोटेक्स पावडर 50 ग्रॅम, प्लास्टिक पट्टी रोल १	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
३	रोपवाटिका तंत्रज्ञानाची ओळख	माती परीक्षण	माती परीक्षण संच, वेगवेगळे मातीचे नमुने	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
४	रोपवाटिका तंत्रज्ञान	नर्सरी ट्रे तयार करणे / रोपे तयार करणे	प्लास्टिक पिशव्या २५ नग, कुंड्या ५, बिया: टोमॅटो/ मिरची/ बोर, बदाम लिंब / कोणतेही कुंड्यात वाढणारी रोपे, नर्सरी ट्रे	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
५	रोपवाटिका तंत्रज्ञान	ठिबक व तुषार सिंचन पद्धती तयार करणे	ठिबक सिंचन संच (एलब्वो, जॉइंटर, टी जॉइंटर टेक ऑफ, एंड कॅप, ड्रीपर प्रत्येकी ५ नग, लॅटरल पाईप, १६ एम एम ऑन लाईन / इन लाईन २० फुट, १६ एम एम मिनी व्हॉल्व, २ नग, मायक्रो स्प्रींकलर ३ नग	१	३० रु. प्रती विद्यार्थी

विभाग:वैयक्तिक आरोग्य व स्वच्छता

SR NO	विभागाचे नाव	प्रात्यक्षिकाचे नाव	आवश्यक साहित्य	नग	मंजूर खर्च
१	वैयक्तिक आरोग्य वा स्वच्छतेचे महत्व	चार्ट तयार करणे व त्याचे महत्व स्पष्ट करणे (व्हिटॅमिन, प्रोटीन, कार्बोहायड्रेट्स, त्यांचे महत्व व कार्य)	A4 साईज पेपर, पेन्सिल, खोडरबर	१	१० रु. प्रती विद्यार्थी
२		ब्लड प्रेशर तपासणे	बी. पी. तपासणी मशीन, स्टेथोस्कोप	१	१० रु. प्रती विद्यार्थी
३		हात धुणे	हँड वॉश लिक्विड, नॅपकीन	१	२० रु. प्रती विद्यार्थी
४		ओ आर. एस. तयार करणे	साखर १०० ग्रॅम,, मीठ १०० ग्रॅम, पाणी २ लिटर , कप १० नग	१	१५ रु. प्रती विद्यार्थी
५	सामाजिक स्वास्थ्य व पर्यावरण काळजी	पाणी परीक्षण करणे	पाणी परीक्षण कीट, पाणी	१	२५ रु. प्रती विद्यार्थी
६	वैयक्तिक आरोग्य वा स्वच्छतेचे महत्व	प्रथमोपचार पेटी तयार करणे	आयोडीन, कापूस, मलम, कात्री, बँडेज, डेटोल, बँडेज, क्रोसिन इ.	१	२० रु. प्रती विद्यार्थी

Date- / /2023

Seat No.

--	--	--	--	--	--

S.S.C.TECHNICAL PRACTICAL EXAMINATION FEB/MARCH-2023
MARCH-2023 Multi skill Assistant Technician/ Introduction to Basic Technology (X1)
[PRACTICAL PAPER]

Multi skill Foundation Course/ Introduction to Basic Technology:-

PRACTICAL “ A”(Technical Group)

To create threads on GI pipes

SCHEME OF MARKING

Sr.No.	Descriptions	Marks	Marks Obtain	External Examiner Sign
1	Pipe cutting	10		
2	Surface finishing	05		
3	Procedure	05		
4	Threading	10		
	Total Marks	30		

OR

PRACTICAL “ B”

To controlled two lamps from one way switch.

SCHEME OF MARKING

Sr.No.	Descriptions	Marks	Marks Obtain	External Examiner Sign
1	Circuit diagram	10		
2	Connection	10		
3	Procedure	05		
4	Testing	05		
	Total Marks	30		

PRACTICAL “ A” (Non Technical Group)

To create Nursery Tray / Plant

SCHEME OF MARKING

Sr.No.	Descriptions	Marks	Marks Obtain	External Examiner Sign
1	Sterilization	10		
2	Soaking in Water	05		
3	Procedure	05		
4	Preparation of seedling Tray / plant	10		
	Total Marks	30		

OR

PRACTICAL “ B”

To prepare ORS

SCHEME OF MARKING

Sr.No.	Descriptions	Marks	Marks Obtain	External Examiner Sign
1	Sterilization	10		
2	Procedure	10		
3	Preparation of ORS	10		
	Total Marks	30		

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे

लेखा शाखा

एस.एस.सी.प्रात्यक्षिक परीक्षा फेब्रु/मार्च -२०२३ (रॉ मटेरीअल खर्च)

NSQF विषय- मल्टीस्कील असिस्टंट टेक्निशियन (X1)

अ.क्र	विभाग/ प्रात्यक्षिक	एकूण विद्यार्थी	प्रती विद्यार्थी प्रात्य. खर्च रु.	एकूण जाँब	एकूण खर्च = प्रति वि. x जाँब संख्या	शेरा
१			25			
२			25			
३			25			
४			25			
				एकूण खर्च		

अक्षरी रु.....फक्त मंजूर करण्यात यावे.

अंतर्गत परीक्षक सही व नांव

बहिस्थ परीक्षक सही व नांव

मुख्याध्यापक सही व शिक्का

लेखा शाखे करिता

उपरोक्त प्रमाणे प्रात्यक्षिक परीक्षा रॉ मटेरीअल खर्चाचे देयक तपासले असून त्यानुसार प्रदानार्थ

मंजूर रकम रु...../-(अक्षरी रुपये.....फक्त) अदा करावे.

लेखा लिपिक

लेखा अधिकारी

NEFT/RTGS करण्यासाठीची माहिती

विद्यालयाचे नांव-.....

शाळा सांकेतांक -.....

शाळेचा बँक खाते क्रमांक-

बँकेचे नांव व शाखा-.....

IFSC Code-

स्थळ-

मुख्याध्यापक सही व शिक्का

दिनांक-

एस.एस.सी. तंत्र विभाग प्रात्यक्षिक परीक्षा फेब्र/मार्च-२०२३
विषय- मल्टीस्कील असिस्टंट टेक्निशियन (X1)

परीक्षा केंद्राचे नांव-.....

शाळा सांकेतांक क्रमांक-.....

प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी नियुक्त कर्मचारी यांचे मानधन फॉर्म

अ.क्र	कर्मचार्याचे नांव	पदनाम	एकूण विद्यार्थी	दर प्रती विद्यार्थी रु. १.५०	एकूण मानधन	स्वाक्षरी
१		अंतर्गत परीक्षक				
२		वर्कशॉप असिस्टंट				
३		वर्कशॉप असिस्टंट				
४		वर्कशॉप असिस्टंट				
५		वर्कशॉप असिस्टंट				
६		हेल्पर				
				एकूण रु.		

अक्षरी रु.....मंजूर करण्यात येत आहे.

अंतर्गत परीक्षक सही व नांव

बहिस्थ परीक्षक सही व नांव

स्थळ-

दिनांक- / /२०२३

मुख्याध्यापक सही व शिक्का

लेखा शाखे करिता

उपरोक्त प्रमाणे प्रात्यक्षिक परीक्षा रॉ मटेरिअल खर्चाचे देयक तपासले असून त्यानुसार प्रदानार्थ

मंजूर रक्कम रु.-----/(अक्षरी रुपये-----फक्त) अदा करावे.

लेखा लिपिक

लेखा अधिकारी

S.S.C.BOARD PRACTICAL EXAMINATION FEB./MARCH-2023

Subject ..... Date- / / 2023

Place of Practical Examination ..... School

Index Number ..... Medium .....

ABSENT REPORT

Sr.no	Absent No.of candidate	Total Present Candidate	Remarks

Signature of Internal Examiner

Signature of External Examiner

Signature of Head-Master

Place-Date-

